

concept

Startnotitie Burgerparticipatie

Concept

Startnotitie Burgerparticipatie

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	p. 3
Hoofdstuk 2	Burgerparticipatie: begripsbepaling	p. 5
Hoofdstuk 2.1.	Definitie	p. 5
Hoofdstuk 3	Participatie in de praktijk	p. 6
Hoofdstuk 3.1.	Doelen van participatiebeleid	p. 6
Hoofdstuk 3.2.	Uitgangspunten van participatiebeleid	p. 6
Hoofdstuk 3.3.	Gemeentelijke producten	p. 7
Hoofdstuk 3.4.	Hulpinstrumenten bij het vormgeven van participatie	p. 7
Hoofdstuk 3.4.1.	Checklist	p. 7
Hoofdstuk 3.4.2.	Participatieladder	p. 7
Hoofdstuk 3.4.3.	Spelregels voor de participerende groepen	p.10
Hoofdstuk 3.4.4.	Startnotitie en kaderstellende nota	p.10
Hoofdstuk 3.4.4.1.	Voorwaarden	p.10
Hoofdstuk 3.5.	Communicatie	p.11
Hoofdstuk 3.6.	Rol van de afdeling communicatie	p.11
Hoofdstuk 3.7.	Rol van de coördinator burgerparticipatie	p.11
Hoofdstuk 3.8.	Rol van internet	p.12
Hoofdstuk 3.9.	Financiën	p.12
Hoofdstuk 3.10.	Samenvatting	p.13
Hoofdstuk 3.11.	Beslispunten	p.14
Hoofdstuk 4	Vormgeven participatie	p.15
Hoofdstuk 4.1.	Huidige situatie	p.15
Hoofdstuk 4.2.	Toekomstige situatie	p.17
Hoofdstuk 5	Financiële aspecten	p.23
Hoofdstuk 6	Samenvatting beslispunten	p.25
Hoofdstuk 7	Planning	p.27
Bijlage 1	Checklist	p.28
Bijlage 2	Standaardtekst officiële mededelingen en opzet	p.30
Bijlage 3	Spelregels bij participatie	p.31
Bijlage 4	Inventarisatie van uitvoerende organisaties en belangenbehartigers die onder de prestatievelden van de WMO vallen	p.32
Bijlage 5	Bij de tot stand koming van de nota betrokken personen en organisaties	p.36
Bijlage 6	Gebruikte literatuur	p.37

Hoofdstuk 1 Inleiding

Een tweetal aanleidingen vormen de opmaat tot het ontstaan van deze concept nota. De eerste hiervan is dat de afgelopen tijd de opvattingen over beleidsbeïnvloeding sterk veranderd zijn, onder meer door de gewijzigde houding van het politieke bestuur tegenover maatschappelijke partners, maar ook door invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). In deze wet staat de burger centraal. Van de burger wordt een actieve rol verwacht in zijn sociale omgeving. Dit kan in de buurt of wijk zijn waarin hij woont, maar ook als vrijwilliger bij bijvoorbeeld een sportvereniging. Omgekeerd laat de gemeente zien, dat ze oog heeft voor vragen uit de wijken, dat de gemeente regie en verantwoordelijkheid durft te nemen, en dat ze in elke wijk goed bereikbare contactpersonen heeft. Het is een proces van samen doen. Doelstelling is om deelname en samenwerking met alle bij de WMO betrokkenen te realiseren bij de voorbereiding en uitvoering van beleid. Afgezien van het wettelijke kader raken we er ook zelf steeds meer van overtuigd dat samenwerking met en participatie van die de burger ten goede komen aan de kwaliteit van het beleid en de uitvoering daarvan.

Een tweede aanleiding vormt de ingrijpende wijziging van de bestaande adviesradenstructuur in de gemeente Den Helder. In de vergadering van B&W op 27 juni 2006 is het besluit genomen de ambtelijke ondersteuning van de Onderwijs Advies Commissie, Adviescommissie voor de Lichamelijke Opvoeding en het Samenwerkingsverband Informatica met ingang van het schooljaar 2006-2007 te beëindigen. In dezelfde vergadering is het besluit genomen de ambtelijke ondersteuning voor de Adviesraad voor de Sport, Adviescommissie Allochtonenbeleid, Vrouwen Emancipatie Commissie, en Cliëntenraad Gehandicaptenbeleid met ingang van 1 januari 2007 te beëindigen. Van de JongerenAdviesraad is gezegd dat de ondersteuning met ingang van 1 januari 2007 beëindigd zou worden, maar dat de advies- en participatiefunctie met ingang van 2007 mogelijk gemaakt wordt via stichting De Wering (voormalig stichting WMD: per 1 april 2008 is stichting WMD gefuseerd met de instelling voor maatschappelijke dienstverlening RIMA en de instelling voor ouderenwerk SKWO). Van de Adviesraad Ouderenbeleid is gezegd dat de ondersteuning beëindigd zou worden met ingang van 1 januari 2007; de advisering- en participatiefunctie wordt voortgezet in een breder georiënteerd participatieplatform. Voor de WMO-cliëntenparticipatie zou een specifieke structuur worden ontwikkeld. De WMO-cliëntenparticipatie heeft inmiddels vorm gekregen en is ondergebracht bij de afdeling WIZ. De Adviesraad Ouderenbeleid en de Jongerenadviesraad komen in hoofdstuk 4, dat zich richt op de huidige en toekomstige invulling van de participatiestructuur, uitgebreider aan bod.

Genoemde aanleidingen leidden ertoe om na te denken over wat de gemeente Den Helder beoogt met burgerparticipatie. Belangrijke uitgangspunten zijn dat zij ernaar streeft om de kloof tussen burger en politiek te overbruggen, en bestuursbesluiten te nemen die op draagvlak kunnen rekenen. Burgerparticipatie betekent dat burgers niet alleen meepraten, maar ook echt mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelev en meehelpen.¹ Interactief werken is hierbij het kernbegrip. Dit is een wijze van werken waarbij de ene partij in een zo vroeg mogelijk stadium één of meer andere partijen bij de beleidsvorming betreft om in een open wisselwerking met hen tot voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen.² Echte betrokkenheid van burgers in het besluitvormingsproces kan kwaliteitsverbetering van het gemeentelijke beleid opleveren. Voordat hier sprake van kan zijn zal er tijd, geld en energie geïnvesteerd moeten worden aan de “voorkant” van het proces.

Ook inwoners hebben behoefte aan betrokkenheid bij gemeentezaken en pleiten voor betere informatie en meer duidelijkheid over (beleids)plannen met de mogelijkheid daarop te kunnen reageren.³

Tot op heden is de concept leidraad voor interactief werken ‘zo pakken we het aan’ het beleidsdocument van de gemeente Den Helder op het gebied van burgerparticipatie. Zij wordt in de praktijk echter niet of nauwelijks toegepast. De huidige situatie is dat het instrument burgerparticipatie niet structureel wordt ingezet, niet gebaseerd is op duidelijke (beleids)keuzes en niet wordt gecoördineerd.⁴

Deze nota beoogt, gezien de hiervoor aangegeven inzichten, richtingen aan te geven voor het formuleren van een antwoord op de volgende vragen:

- 1. Hoe kunnen we een participatiestructuur creëren, waarin burgers niet alleen meepraten, maar ook mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelev en meehelpen?*
- 2. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de verschillende doelgroepen voldoende vertegenwoordigd zijn/worden in deze structuur?*

In hoofdstuk 2 wordt burgerparticipatie gedefinieerd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een antwoord geformuleerd op de vraag: hoe kunnen we een participatiestructuur creëren, waarin burgers niet alleen meepraten, maar ook mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelev en meehelpen? Dit hoofdstuk mondt uit in een beslispunt ten aanzien van de uitwerking van genoemde vraag. Hoofdstuk 4 spitst zich toe op de huidige situatie op het gebied van participatie, gevolgd door de (gewenste) toekomstige situatie en de inzet van doelgroepen. De nota wordt afgesloten met een financiële paragraaf, een samenvatting van beslispunten, de planning en enkele bijlagen.

Deze nota is tot stand gekomen middels consultatie van een groot aantal personen en organisaties binnen de gemeente Den Helder. Een overzicht hiervan treft u aan in bijlage 5 **(n.b. moet nog nader ingevuld worden; is afhankelijk van de reacties op de concept nota)**.

¹ Meedoen in het kader van de WMO komt in deze nota niet aan de orde; meedoen wordt met name vormgegeven in de wijken; onder meer de stichting WMD en de wijkmanagers houden zich hier actief mee bezig.

² De gemeente Den Helder heeft zich in februari 2006 reeds uitgesproken voor interactieve beleidsvorming, met het verschijnen van de concept leidraad interactief werken.

³ WMO-behoefteonderzoek 2007, gemeente Den Helder, december 2007, p.6 en p.12.

⁴ Onder structureel wordt verstaan dat er bij (nieuwe) procedures, projecten of activiteiten standaard gesproken wordt over het al dan niet inzetten van burgerparticipatie.

Hoofdstuk 2 Burgerparticipatie: begripsbepaling

2.1 Definitie

Burgerparticipatie houdt in dat de burger een aandeel heeft in het beleid van de overheid. Participatie vraagt om samenwerking en samenwerking vereist interactie. De termen 'interactief beleid' en 'burgerparticipatie' worden dan ook vaak als synoniemen gebruikt. De term 'interactief' betekent niets meer en niets minder dan dat er tweerichtingsverkeer is. Bij interactief beleid betreft een overheid burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en/of andere overheden bij het beleid om in open wisselwerking en/of samenwerking met hen tot de voorbereiding, bepaling, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen. Uit deze definitie blijkt dat participatie kan plaatsvinden in verschillende fasen van het beleidsproces: van de voorbereiding in de vorm van kaderstelling door de raad tot evaluatie van de uitvoering door de ambtelijke organisatie. Dit moet terug te zien zijn in onze organisatie: wij betrekken de burger, afhankelijk van het onderwerp, op verschillende momenten in beleidsprocessen. Het aandeel van de burger in het beleid kan daardoor diverse vormen aannemen.

Er wordt voorgesteld om voor het begrip burgerparticipatie de brede definitie te hanteren, namelijk:

Burgerparticipatie houdt in dat een overheid burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven bij het beleid betreft om in open wisselwerking en/of samenwerking met hen tot de voorbereiding, bepaling, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen.

Onderscheid inspraak en interactieve beleidsvorming

Bij wet kan worden geregeld dat inspraak een verplicht onderdeel uitmaakt van het besluitvormingsproces. Inspraak is het betrekken van ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijke besluitvorming volgens een vast proces; het is een onderdeel van het totale besluitvormingsproces en een naar tijd en strekking begrensde fase daarin. Gemeenten zijn wettelijk verplicht inspraak in een verordening te regelen. In Den Helder gebeurt dit in de inspraakverordening.

De formele inspraakprocedure, waarbij belanghebbenden volgens vastgestelde regels kunnen reageren op een concept-besluit, kan worden aangevuld met een meer interactieve benadering van de doelgroepen van het beleid. Betrokkenheid in de fase van besluitvorming wordt aangevuld met betrokkenheid in de fase van probleemanalyse en beleidsvoorbereiding. Doel is een open en evenwichtige samenwerking. Deze vorm van participatie komt niet in de plaats van inspraak als inspraak wettelijk verplicht is.

Naast de inspraakverordening heeft men nog andere mogelijkheden om zich tot het gemeentebestuur te wenden. Te denken valt hierbij aan het spreekrecht bij raads- en commissievergadering (regeling via het reglement van orde of een commissieverordening). Ook heeft de burger de mogelijkheid om een onderwerp op de agenda van de vergadering van de raad te plaatsen (*Verordening inzake het burgerinitiatief*).

Hoofdstuk 3 Participatie in de praktijk

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: hoe kunnen we een participatiestructuur creëren, waarin burgers niet alleen meepraten, maar ook mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelevén en meehelpen? Allereerst wordt hiertoe beschreven wat de doelen en uitgangspunten van participatiebeleid zijn. Daarna worden drie instrumenten beschreven die gebruikt worden om participatie vorm te geven en overzichtelijk te houden: de checklist, de participatieladder en de kaderstellende nota of startnotitie. Ook aan de orde komen in dit hoofdstuk de rolverdeling tussen het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad, communicatie, en financiën.

3.1. Doelen van participatiebeleid

Participatiebeleid en interactief werken is in de ogen van de gemeente Den Helder noodzakelijk omdat het aansluit bij haar streven naar het ontwikkelen van vormen van directe democratie, waarbij de burgers meer invloed hebben op het proces van beleidsontwikkeling, besluitvorming en beleidsuitvoering. Hierdoor komen bestuursbesluiten tot stand die kunnen rekenen op draagvlak onder de burgers en tegelijkertijd de kloof tussen burger en politiek overbruggen.

3.2. Uitgangspunten van participatiebeleid

Het belangrijkste uitgangspunt van het participatiebeleid is dat er meer duidelijkheid moet komen voor alle deelnemers. Meer duidelijkheid over het proces, de rolverdeling, de mate van betrokkenheid en de consequenties van participatie. Er moeten eenduidige begrippen gehanteerd worden op het gebied van participatie in de communicatie met de partijen, zowel intern als extern. Dit om te voorkomen dat verwachting en werkelijkheid niet met elkaar overeenkomen. Voor de participanten is het belangrijk om van tevoren het doel en het karakter van het proces te kennen, zodat duidelijk is wat hun positie is en tot hoever hun invloed reikt, maar ook wat de harde randvoorwaarden zijn.

Een ander belangrijk uitgangspunt voor participatiebeleid is de flexibiliteit van het participatieproces. Niet ieder onderwerp heeft een zelfde aanpak nodig. Zo verschilt bijvoorbeeld de mate waarin deelnemers invloed hebben per beleidsvoornemen of project. Er is sprake van maatwerk. Wanneer participatie wordt toegepast, en wanneer niet, is sterk afhankelijk van de aard en omvang van het beleidsvoornemen. Niet alle onderwerpen lenen zich voor een aanpak met participatie. Niet in de laatste plaats is de interesse van bewoners, ondernemers en organisaties bepalend voor succes of falen van een voornemen tot vorming van beleid met toepassing van participatie. Participatie vraagt veel tijd, moeite en inspanning van de kant van alle partijen. Participanten kunnen zijn: individuele belangstellenden, georganiseerde belangstellenden, wijk- en buurtcomités, ondernemers, bedrijfs- en maatschappelijke organisaties en instellingen en door het college of raad ingestelde adviesorganen.

3.3. Gemeentelijke producten

Participatie kan in beginsel en desgewenst op diverse (maar niet op alle) gemeentelijke producten worden toegepast. Het is ondoenlijk om alle specifieke gemeentelijke producten uitputtend op te sommen waar participatie zich voordoet. Om een beeld te geven zijn twee groepen van producten aan te geven waar bij de afweging om participatie toe te passen gebruik van kan worden gemaakt.

De twee groepen van gemeentelijke producten zijn:

Plannen waarvoor inspraak wettelijk verplicht is:

- Bijvoorbeeld: een stedenbouwkundig plan, een voorontwerp-bestemmingsplan/ uitwerkingsplannen/ artikel 19 WRO procedures en een milieubeleidsplan.

Andere plannen/beleidsvoornemens:

- Bijvoorbeeld: nota's op het gebied van integrale veiligheid, toerisme, economische visie, welstand, evenementenbeleid, wonen, zorg, welzijn, onderwijs, cultuur, sport, gehandicaptenbeleid.

3.4. Hulpinstrumenten bij het vormgeven van participatie

Om een participatietraject tot een succes te maken zijn verschillende instrumenten ontworpen. De eerste is de checklist (bijlage 1), waarmee snel kan worden gezien of een onderwerp geschikt is voor participatie en zo ja, waarbinnen een participatieproces rekening moet worden gehouden. Om de mate van participatie te kiezen en hierover eenduidig te kunnen communiceren wordt de participatieladder gebruikt (zie 3.4.2.). De participatieparagraaf bij de kaderstellende nota en de startnotitie wordt ingezet om vooraf een helder politiek besluit te verkrijgen over de participatievorm en de voorgenomen invulling hiervan (zie bijlage 2).

3.4.1. Checklist

De kans van slagen van een participatieproces en het inschatten of een onderwerp geschikt is voor participatie, kan zichtbaar gemaakt worden met het doorlopen van de checklist (bijlage 1).⁵ De checklist wordt gebruikt aan het begin van het beleidsproces. Aan de hand van deze checklist worden alle elementen van het proces stapsgewijs doorlopen. De antwoorden op de vragen van de checklist geven een goede indicatie om een afweging te maken of het verstandig is om te starten met participatie ten aanzien van een bepaald onderwerp. Daarnaast wordt helder welke valkuilen en problemen er kunnen ontstaan bij het ingaan van het participatieproces. Als de checklist is doorlopen is er een helder beeld met betrekking tot de succeschansen van het participatieproces ontstaan.

3.4.2. Participatieladder

De vervolgstap is om te bepalen hoeveel invloed het gemeentebestuur de participanten wil geven. De participatieladder is hierbij een belangrijk instrument.

⁵ De checklist die als bijlage is toegevoegd is niet de checklist, die in de concept leidraad interactief werken van de gemeente Den Helder te vinden is. Deze treedt teveel in detail om goed toegepast te kunnen worden.

Participatie-vorm	Beschrijving	Rol van de participant	Bijzonderheden	Communicatie-instrumenten
Informereren	Politiek en het bestuur bepalen zelf de agenda voor besluitvorming en informeren belanghebbenden hierover. Zij maken geen gebruik van de mogelijkheid om belanghebbenden een inbreng te geven in de beleidsontwikkeling.	Toehoorder		<ul style="list-style-type: none"> - Belanghebbendenbrief - Persbericht - Digitale nieuwsbrief (website) - Projectinformatie (website) - Inloopbijeenkomst - Informatieavond - Presentatie - Tentoonstelling - Huis-aan-huis blad, excursies, campagnes
Raadplegen	Politiek en bestuur bepalen in hoge mate zelf de agenda, maar zien belanghebbenden als gesprekspartners bij de ontwikkeling van beleid. De politiek verbindt zich echter niet aan de resultaten die uit de gesprekken voortkomen.	Geconsulteerde	De groep heeft geen voorzitter, geen adviesfunctie naar het bestuur, alleen reactiemogelijkheid naar de projectleider. De ambtelijke organisatie maakt plannen die aan de groep wordt voorgelegd.	<ul style="list-style-type: none"> - Belanghebbendenavond - Enquête - Spreekuur - Inspraakavonden - Hoorzitting - Digitale peiling - Prijsvragen - Debatten - Groepsgesprekken
Adviseren	Politiek en bestuur stellen in beginsel de agenda samen, maar geven belanghebbenden gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren. Deze ideeën spelen een volwaardige rol in de besluitvorming en de ontwikkeling van beleid.	Adviseur	De groep kiest een voorzitter uit hun midden, heeft een adviesfunctie naar het bestuur, krijgt een ambtelijk secretaris toegewezen vanuit het gemeentelijk apparaat; de ambtelijk projectleider bepaalt de agenda; de groep is zelf verantwoordelijk voor de orde, taakverdeling en kwaliteit van de af te leveren adviezen en producten.	<ul style="list-style-type: none"> - Workshops - Werkgroep - Adviesraden - Wijkraden - Expertmeetings - Ronde tafelgesprekken

Participatie-vorm	Beschrijving	Rol van de participant	Bijzonderheden	Communicatie-instrumenten
Coproduceren	Politiek bestuur en belanghebbenden komen gezamenlijk een agenda overeen. Daarna wordt samen naar oplossingen gezocht. De politiek verbindt zich in principe aan deze oplossingen met betrekking tot de uiteindelijke besluitvorming.	Samenwerkingspartner	De groep krijgt een onafhankelijk voorzitter (betaald door de gemeente), die acceptabel is voor zowel de leden van de stuurgroep als de leden van de begeleidingsgroep; adviesfunctie naar bestuur (raad); krijgt een ambtelijk secretaris toegewezen vanuit het gemeentelijk apparaat.	Klankbordgroep <ul style="list-style-type: none"> - Stuurgroep - Werkateliers - Projectgroepen
Meebeslissen	Politiek en bestuur laten de beleids- en besluitvorming over aan de belanghebbenden. Daarbij heeft het ambtelijk apparaat een adviserende rol. De politiek neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden.	Medebeslisser	De beslisgroep krijgt budget beschikbaar gesteld en bepaalt zelf geheel de Probleemdefinitie, agenda en oplossingen, huurt zelf deskundigen in en stuurt deze aan, stelt zelf al dan niet een voorzitter en secretaris aan. Ambtenaren vervullen een adviserende rol.	<ul style="list-style-type: none"> - Wijkgroep (met eigen budget) - Stuurgroep - Medezeggenschapsraad - (bindend) Referendum

Bij de eerste participatievorm – informeren – is er eigenlijk geen sprake van interactief werken. Vanaf trede 2 – raadplegen – kunnen we spreken van echte participatie.

3.4.3. Spelregels voor de participerende groepen

Het is van groot belang vooraf helder vast te stellen waarover de groep meepraat, welke status dat heeft en wat er uiteindelijk gedaan wordt met de inbreng. Vooraf moet duidelijk zijn waar de groep wel en niet over mee praat; wat al vast staat en wat nog niet. Ook moet duidelijk gecommuniceerd worden hoe doorslaggevend ieders inbreng is en wat de gemeente met die inbreng doet. De randvoorwaarden waarbinnen de oplossing gezocht wordt moeten helder en zo concreet mogelijk zijn. In het voorkomende geval moet duidelijk gecommuniceerd worden waarom de gemeente de wensen niet inwilligt. Vooraf dienen met de leden van de groep afspraken gemaakt te worden dat de deelnemers deelnemen namens een bepaalde belangengroep (en niet op persoonlijke titel) en hoe zij terugkoppelen naar de eigen achterban. Ook moeten zij voldoende ruimte hebben (mandaat) om in vergaderingen te kunnen spreken namens hun achterban.

3.4.4. Startnotitie en kaderstellende nota

Bij de start van de ontwikkeling van nieuw beleid wordt een startnotitie of kaderstellende nota geschreven. Een startnotitie is het document dat wordt opgesteld als het college bevoegd is uiteindelijk een besluit te nemen en een kaderstellende nota wordt opgesteld indien de gemeenteraad uiteindelijk bevoegd is te besluiten. De startnotitie en de kaderstellende nota bevatten een participatieparagraaf (bijlage 2). Uitgangspunt bij het bepalen wie moet instemmen met de participatieparagraaf (college of raad) is dat het orgaan dat uiteindelijk beslissingsbevoegd is over het onderwerp, ook de beslissing met betrekking tot participatie neemt. De gemeenteraad heeft daarbij de volgende drie hoofdtaken: kaderstellen, controleren en volksvertegenwoordigen. Het college van burgemeester en wethouders is in beginsel belast met de voorbereiding en uitvoering van het gemeentelijk beleid. Besluiten over participatie die door het college genomen worden moeten altijd ter kennisgeving aan de gemeenteraad worden aangeboden. Dit geldt ook voor alle adviezen die uit participatietrajecten afkomstig zijn.

Met betrokken organisaties vindt zoveel mogelijk afstemming plaats over de participatieparagraaf voordat de notitie ter besluitvorming wordt aangeboden. Voor het vaststellen van mogelijke deelnemers wordt onder meer gebruik gemaakt van het aanwezige netwerk van wijkgericht samenwerken. Na de besluitvorming vindt publicatie plaats in de officiële mededelingen van de gemeente, zodat eventueel niet genoemde geïnteresseerde personen of organisaties kunnen reageren.

De kaderstellende of startnotitie wordt vastgesteld door dat orgaan wat uiteindelijk bevoegd is het beleid vast te stellen. Als het college bevoegd is om het beleid vast te stellen moet de startnotitie altijd ter kennisname aan de gemeenteraad worden voorgelegd (actieve informatieplicht). Wijzigingen in de participatieparagraaf moeten worden teruggekoppeld richting het beslissingsbevoegde orgaan.

3.4.4.1. Voorwaarden

Bovenstaande laat duidelijk zien dat burgerparticipatie niet 'op goed geluk' ingezet kan worden. Er moet voldaan worden aan een aantal belangrijke (rand)voorwaarden, zoals onder meer:

- het bestuur heeft een open en communicatieve houding;
- de politiek beslist weloverwogen welke invloed zij wil delen en welke zij wil behouden;
- vanaf het begin is er duidelijkheid over de rol van alle deelnemers en de status van het overleg;
- er is sprake van een dusdanige relatie tussen de deelnemers dat alle partijen het traject met vertrouwen in gaan;
- er is sprake van geschikte problematiek;
- er is beleidsruimte (nog niet alles staat vast).

Als het niet mogelijk is te voldoen aan de voorwaarden, is het beter om ervoor te kiezen het 'instrument' burgerparticipatie helemaal niet in te zetten of om in te zetten op een lagere tree op de participatieladder. Om te kunnen voldoen aan de voorwaarden, zijn commitment van het bestuur, capaciteit (kennis én tijd) en een structurele aanpak van wezenlijk belang.

Voorts is het belangrijk dat burgerparticipatie op maat ingezet wordt. Dit houdt in dat bij de keuze voor de bestuursstijl(en) rekening wordt gehouden met onder meer het onderwerp, de fase waarin het beleidsproces zich bevindt en de beleidsruimte.

3.5. Communicatie

Gedurende het gehele traject is communicatie van groot belang. Vanaf het moment dat er een nieuw beleidsvoornemen of project gestart wordt tot en met het kiezen voor de vorm van participatie en zorgdragen dat het ook zo wordt uitgevoerd, is communicatie een belangrijk element. Door verkeerde of onvoldoende informatie kan een proces stagneren of zelfs afgeblazen worden. Als er over het proces niet duidelijk gecommuniceerd wordt, leidt dit onherroepelijk tot onduidelijkheid bij de deelnemers en vervolgens tot onvrede over het participatietraject. De verwachting en ervaring van deelnemers rond een proces komen dan niet overeen met hetgeen het gemeentebestuur heeft bedoeld. Daardoor is het essentieel op het juiste moment de relevante organisaties en personen te betrekken in het participatieproces, daar op een juiste manier over te communiceren, zowel intern als extern, en de informatie tussen de verschillende partijen goed op elkaar af te stemmen. Helder communiceren vereist ook duidelijke afspraken om valse verwachtingen bij partijen zowel intern als extern te voorkomen.

3.6. Rol van de afdeling communicatie

Zo snel als er sprake is van nieuw beleid brengt de communicatie adviseur een advies uit met betrekking tot de juiste vorm van participatie. Samen met de beleidsmedewerker of projectleider en wijkmanager worden de mogelijke participanten in de vorm van participatie in kaart gebracht. Dit advies wordt in de participatieparagraaf (zie bijlage 2) van de kaderstellende notitie of startnotitie verwerkt. Na de besluitvorming wordt via een advertentie bij de openbare bekendmakingen in het Helder's weekblad en op internet onder het kopje participatie, het nieuw beleidsvoornemen of project bekend gemaakt. Eventuele geïnteresseerden die (nog) niet bij het participatietraject betrokken zijn, kunnen zich dan alsnog melden bij de wijkmanager. In overleg wordt besloten of deze geïnteresseerde een plek krijgt in het participatietraject. De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders nemen een besluit over de participatieparagraaf. Vanaf het moment dat de participatieparagraaf is goedgekeurd kan de communicatieadviseur een bijbehorend communicatieplan schrijven, waarin onder andere de uitwerking van de participatieparagraaf staat.

Bij de uitvoering van het communicatieplan houdt de verantwoordelijke ambtenaar/projectleider, in samenwerking met de communicatieadviseur de coördinatie en uitvoering van de participatie, bepaling doelgroepen, inzet van communicatiemiddelen en evaluatie van de participatie nauwlettend in de gaten. Het communicatieplan is in feite een werkplan voor de afdeling communicatie.

3.7. Rol van de coördinator burgerparticipatie

Het betrekken van burgers aan de voorkant van het maken van beleid vergt bij het bestuur en de ambtenaren van de gemeente Den Helder een omschakeling in denken, en het structureel gebruik maken van de participatieinstrumenten die in hoofdstuk 3.4. zijn genoemd. Deze omschakeling en denken vergt een tijdsinvestering, die coördinatie vergt. Deze coördinerende taak moet bij iemand belegd worden. In de praktijk blijkt dat er binnen de gemeente Den Helder onvoldoende capaciteit beschikbaar is om invulling te kunnen geven aan deze taak. Daarom wordt voorgesteld om een coördinator burgerparticipatie aan

te stellen (0,5 fte), die, behalve het zorg dragen voor de uitvoering van de nota burgerparticipatie de volgende taken heeft:

- Heeft een signalerende functie richting gemeente, instellingen en samenleving.
- Heeft periodiek overleg met de gemeentebrede burgerparticipatieorganen.
- Heeft zicht op alle burgerparticipatietrajecten binnen de gemeente Den Helder; heeft zicht op knelpunten en onderneemt actie om deze knelpunten op te lossen.
- Heeft periodiek overleg met afdelingsmanagers/teamleiders/beleidsmedewerkers, wijkmanagers, de beleidsmedewerker van O&S, en een communicatie adviseur over de beleidsvoornemens van de gemeente en de rol die de burger hierin speelt. Afstemming tussen de beleidsvoornemens van de gemeente en het wijkgericht werken, en de initiatieven die hier ondernomen worden om burgerparticipatie te bevorderen, is essentieel. Instrumenten kunnen dan gericht ingezet worden in de wijken.

3.8. Rol van internet

De informatieverstrekking in verband met de mogelijkheid van burgers om te participeren moet duidelijker aangeboden worden. De internetsite van de gemeente Den Helder is hiertoe een belangrijk middel. Op dit moment is er informatie beschikbaar met betrekking tot burgerparticipatie, maar is zij alleen te verkrijgen wanneer je goed zoekt. Op de site zou je direct van af de startpagina moeten kunnen klikken naar burgerparticipatie. Op deze pagina zou moeten worden aangegeven welke mogelijkheden er zijn om te participeren, wat de rol van het College, de Raad en burgers en instellingen en eventueel externe partijen is binnen burgerparticipatie, wat er op het gebied van burgerparticipatie gebeurt, wat de resultaten zijn van burgerparticipatie binnen bepaalde projecten, hoe burgerparticipatie wordt geëvalueerd etc. Ook zouden er links kunnen worden toegevoegd die een relatie hebben met burgerparticipatie. Overigens is internet niet een middel waar elke burger over beschikt; denk bijvoorbeeld aan ouderen, verstandelijk gehandicapten en mensen uit de (o)GGZ doelgroep. Daarom is het van belang dat onder meer de voorlichtingspagina van het Helders Weekblad optimaal benut wordt in verband met burgerparticipatie.

3.9. Financiën

Het doorlopen van een participatieproces, zoals eerder beschreven, brengt kosten met zich mee. Hierbij valt te denken aan ambtelijke inzet en het ondersteunen van partijen, bijvoorbeeld door externe deskundigen, die door de gemeente betaald worden. Om de participatiekosten te dekken dient bij nieuwe projecten of beleidsvoornemens budget voor participatie worden opgenomen. In de participatieparagraaf wordt hier aandacht aan besteed.

Ten aanzien van de coördinator burgerparticipatie wordt het volgende voorgesteld:

Voor de coördinator burgerparticipatie, waar de gemeente niet over beschikt, dient een budget van € 30.000,- (0,5 fte) per jaar beschikbaar te worden gesteld.
--

Hoofdstuk 5 biedt een totaal financieel overzicht.

3.10. Samenvatting

De belangrijkste punten op een rij

1. Waarom participatiebeleid?

Burgers tijdig én effectief betrekken bij beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en politieke besluitvormingsprocessen. Bij ieder beleidsvoornemen is het mogelijk te kiezen voor een meer of minder vergaande vorm van participatie.

2. Wie beslist

Participatie vindt plaats in het kader van een gemeentelijk besluit dat wordt voorbereid. Dat kan een besluit van het college van burgemeester en wethouders zijn of een besluit van de gemeenteraad. Het bestuur bepaalt van tevoren hoe de participatie er uit gaat zien en welke spelregels er voor de participatie gelden. Ook het bestuur zelf dient zich te houden aan die afgesproken spelregels.

3. Wie neemt initiatief?

Het initiatief om nieuw beleid te gaan ontwikkelen kan overal vandaan komen. Het bestuur bepaalt m.b.t. welke onderwerpen nieuw beleid ontwikkeld wordt. Organisaties kunnen onderwerpen via de gemeenteraad aanmelden via een burgerinitiatief.

4. De start

Voordat een participatietraject start, moet het college van b&w of de gemeenteraad het gewenste participatiemodel en het beleidsresultaat aangeven. Dat is een politieke keuze. Als het college bevoegd is wordt een startnotitie opgesteld. Als de gemeenteraad bevoegd is komt er een kaderstellende notitie. Voor beide documenten geldt dat deze een participatieparagraaf bevat.

5. Wat staat er in de participatieparagraaf?

In de participatieparagraaf staan twee vragen centraal. Leent het onderwerp zich voor participatie en zo ja welke vorm van participatie wordt toegepast? Allereerst moet bepaald worden in hoeverre het onderwerp geschikt is voor participatie en moet duidelijk worden waar we in de loop van het proces tegenaan kunnen lopen. Om hier een goed beeld van te krijgen wordt de checklist doorlopen. Vervolgens wordt aan de hand van de participatieladder bepaald welk niveau van participatie wordt toegepast. In de participatieparagraaf komt in ieder geval aan de orde: doelgroep, boodschap, verantwoordelijkheid en opdrachtgeverschap, de trede van de participatieladder, uitwerking van de ondersteuning van het traject (zowel financieel als ambtelijk), de planning van het proces, de wijze van terugkoppeling naar de doelgroepen en het bestuur en eventuele inspraak. Nadat door het bestuur over een participatieparagraaf is besloten komt er een officiële mededeling in het Helden Weekblad en op internet.

6. Welke vormen van participatie zijn er?

De beleidsnota onderscheidt verschillende vormen van participatie: informatie, consultatie, adviseren, coproductie en meebeslissen. Zo wordt het informatiemodel gebruikt als er weinig beleidsruimte is, bijvoorbeeld bij besluiten die door hogere overheden worden opgelegd. Het gemeentebestuur geeft daarover dan voorlichting aan de betrokken doelgroepen.

Bij het consultatie- en het adviesmodel wordt door belanghebbenden meegedacht bij het maken van de plannen. In het coproductiemodel maakt het gemeentebestuur in samenwerking met betrokkenen het beleid. In dit laatste model is het mogelijk dat de plannen door burgers zelf worden gemaakt.

7. Hoe wordt financiële ondersteuning van participanten geregeld?

De gemeente is bereid participanten financieel te ondersteunen, om het bijvoorbeeld mogelijk te maken externe deskundigheid in te huren ter ondersteuning. Voor nieuwe projecten komt dit ten laste van het projectbudget. In het projectbudget moet een bedrag voor participatieondersteuning worden opgenomen. Hoe hoog dit bedrag is hangt mede af van de omvang van het participatietraject.

8. Evaluatie en besluitvorming

Aan het eind van het participatietraject wordt het traject geëvalueerd door de participanten. Voor de evaluatie wordt een instrument ontwikkeld, bijvoorbeeld in de vorm van een vragenlijst. Vervolgens volgt de besluitvorming door het bestuur. Het besluit wordt genomen mede op basis van de uitslag van het participatietraject (hoeveel invloed het traject heeft

hangt ook af van de vooraf gekozen trede op de participatieladder). Het moet voor het bestuur altijd duidelijk zijn wat het participatieproces heeft opgeleverd en hoe het eruit heeft gezien. Reacties en meningen die uit het participatietraject naar voren komen worden altijd aan het bestuur gecommuniceerd, zodat ze deze kan meewegen in haar beslissing. Uiteraard geldt dit alleen voor reacties die tijdig zijn ontvangen (binnen de afgesproken termijnen).

3.11. Beslispunten

Ten aanzien van de verankering/borging van burgerparticipatie in de toekomst wordt voorgesteld om in te stemmen met:

De hiervoor geschetste verankering/borging van burgerparticipatie binnen de gemeente Den Helder, die ertoe leidt dat burgers, zoals de Wet Maatschappelijke Ondersteuning voorstaat, optimaal bij de voorbereiding en uitvoering van beleid betrokken worden. Dit leidt tot meer kwaliteit van beleid, en betrokkenheid van burgers bij de uitvoering daarvan. Randvoorwaarde voor deze verankering/borging is het uitgangspunt dat bij nieuwe projecten of beleidsvoornemens ambtelijke capaciteit en een budget voor participatie beschikbaar is. Daarnaast is het belangrijk dat de wijze van werken, zoals geschetst in hoofdstuk 3, vanzelfsprekend wordt voor het bestuur en de ambtenaren van de gemeente Den Helder. De coördinator burgerparticipatie vervult in dit proces van bewustwording een belangrijke rol.

Hoofdstuk 4 Vormgeven participatie

Structurele verankering/borging van burgerparticipatie binnen de gemeentelijke organisatie, waardoor de randvoorwaarden gecreëerd zijn om burgers te laten meepraten, mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelevens en meehelpten vereist inzet van het politiek bestuur, van ambtenaren en van mensen uit de samenleving. De samenwerking moet hierin gezocht worden. De lijntjes van het stadhuis naar de burgers en vice versa moeten zo kort mogelijk zijn; daarom is het belangrijk dat we elkaar snel weten te vinden. De coördinator burgerparticipatie vervult hierin een cruciale rol. Belangrijk in de participatiestructuur is om zo optimaal mogelijk gebruik te maken van bestaande kanalen, en, waar het nodig wordt geacht, de huidige structuur op punten aanpassen. Hiertoe is het noodzakelijk om de huidige situatie ten aanzien van burgerparticipatie in kaart te brengen, en de mogelijkheden ten aanzien van de (gewenste) toekomstige situatie te schetsen. Het overzicht van de huidige situatie is beperkt, omdat zij zich met name richt op die burgerparticipatiekanalen die mogelijk een rol zouden kunnen spelen in de toekomstige structuur.

4.1. Huidige situatie

In de vergadering van B&W van 27 juni 2006 is het besluit genomen de ambtelijke ondersteuning van de Onderwijs Advies Commissie, Adviescommissie voor de Lichamelijke Opvoeding en het Samenwerkingsverband Informatica met ingang van het schooljaar 2006-2007 te beëindigen. In dezelfde vergadering is het besluit genomen de ambtelijke ondersteuning voor de Adviesraad voor de Sport, Adviescommissie Allochtonenbeleid, Vrouwen Emancipatie Commissie, en Cliëntenraad Gehandicaptenbeleid met ingang van 1 januari 2007 te beëindigen. Tevens is aangegeven dat voor de Jongeren Adviesraad, de Adviesraad Ouderenbeleid en de WMO-cliëntenparticipatie een specifieke structuur wordt ontwikkeld. Met betrekking tot de toekomst van de adviescommissie beeldende kunsten is gezegd dat deze uitgewerkt zou worden in de cultuurnota.⁶ Tenslotte is ten aanzien van de adviescommissie Maatschappelijke Opvang besloten dat deze gehandhaafd zou worden als tijdelijke netwerkstructuur ter ondersteuning van de beleidsontwikkeling. Deze adviescommissie wordt opgeheven/beëindigd zodra het ontwikkelde beleid is vastgesteld.

Het bovengenoemde, tesamen met andere burgerparticipatiekanalen, zoals belangenbehartigers en burgerparticipatie in de wijken, leidt tot het volgende beeld:

ParticipatieRaadOuderen

De ParticipatieRaadOuderen (PRO) komt voort uit de Adviesraad Ouderenbeleid, waarvan het politiek bestuur in verband met de wijziging adviesradenstructuur is gezegd dat de ontvlechting van de Adviesraad Ouderenbeleid nog tot staan gebracht moet worden, en waarvan het politiek bestuur tevens heeft gezegd dat er in overleg met maatschappelijke organisaties een (cliënten)participatieplatform voor stedelijke WMO-vraagstukken ingesteld wordt en dat de leden van dit platform gecoacht en begeleid moet worden. Tot die tijd wordt de ParticipatieRaadOuderen (PRO) ondersteund door stichting De Wering (voormalig stichting WMD: per 1 april 2008 is de stichting WMD gefuseerd met de instelling voor maatschappelijke dienstverlening RIMA en de instelling voor ouderenwerk SKWO).

Jongeren Adviesraad

Van de Jongeren Adviesraad heeft het politiek bestuur aangegeven dat er in overleg met maatschappelijke organisaties een participatieplatform voor stedelijke jongerenvraagstukken ingesteld moet worden dat en de leden van dit platform zouden moeten worden gecoacht en

⁶ In de cultuurnota (vastgesteld in september 2007) wordt aangegeven dat de gemeente in overleg met de verschillende partners de huidige adviescommissie Beeldende Kunst wil omvormen tot een bredere Kunstraad die zich richt op het adviseren over en het nemen van initiatieven op het gebied van cultuur in de brede zin.

begeleid. Op dit moment is de Jongeren Adviesraad niet actief. Plannen om participatie op een ander niveau te tillen middels het beoogde cultureel projectencentrum Postbrug zijn tot op heden niet gerealiseerd. Het doel van het projectencentrum is om een grote diversiteit aan culturele activiteiten te bieden waar jongeren actief aan deelnemen en zelf inhoud aan geven. Wat betreft jongerenparticipatie is de insteek om in gebouw de Postbrug een Jongeren Onderzoek, Marketing en Adviesbureau te vestigen dat gevraagd en ongevraagd advies kan uitbrengen over jongerenzaken. De 'JAR nieuwe stijl' neemt het JAR budget mee voor de begeleiding, huisvesting en organisatiekosten en voor de ondersteuning van jongerenactiviteiten, maar niet voor presentiegelden. In gebouw de Postbrug liggen mogelijkheden voor samenwerking met andere partijen.

Antilliaans Arubaans Beraad

Behalve bovengenoemde gemeentelijke adviesorganen heeft de gemeente Den Helder het Antilliaans Arubaans Beraad. Doel van dit Beraad is om een brugfunctie te vervullen tussen de gemeente en de achterban. Het Antilliaans Beraad geeft de gemeente gevraagd en ongevraagd advies over zaken die de Antilliaans-Arubaanse gemeenschap betreffen.

Burgerparticipatie in de wijken

Algemeen:

- Elke wijk heeft een eigen wijkteam met een vaste wijkcoördinator, wijkconciërge en een onderhoudsteam. Den Helder heeft twee wijkmanagers. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor bewonersorganisaties en instellingen. De wijkconciërge is eerste aanspreekpunt voor individuele bewoners.

Specifiek:

- In alle wijken vindt wekelijks, of in het geval van de wijk binnen de Linie meerdere keren per week, een spreekuur plaats van de wijkconciërge en de wijkagent. Soms vindt dit spreekuur gezamenlijk plaats.
- De wijkmeester van de woningstichting houdt tevens een spreekuur (dagelijks in wijkcentrum de Dintel). Het wijkplatform, dat bestaat uit vertegenwoordigers van vele instellingen in de wijken vergadert elk twee tot drie maanden over grotere onderwerpen.
- In elke wijk worden bewonersavonden georganiseerd.
- In de wijken vinden burgerpanels (organisatie via opbouwwerk van de stichting De Wering (voormalig stichting WMD) plaats. In Nieuw Den Helder wordt eens per twee maanden een leefbaarheidpanel gehouden. De overige panels worden op projectbasis georganiseerd.

In het programma 2007-2010: "Op volle Kracht" zijn de volgende speerpunten geformuleerd, die betrekking hebben op burgerparticipatie:⁷

1. Transparante werkwijze met bewonersparticipatie bij elk wezenlijk project in de wijk (vanaf 2007)
2. Sterkere positie en actievere inbreng van het opbouwwerk (vanaf 2007)
3. Organisatie van enkele burgerpanels per jaar (vanaf 2007)
4. Volle aandacht voor integratie en participatie van bijzondere doelgroepen in de wijken (vanaf 2008)

Belangenbehartigers

Daarnaast bestaan er in de gemeente veel belangenbehartigers, die hun achterban vertegenwoordigen. Voorbeelden hiervan zijn bewonersorganisaties, ouderenbonden, cliëntenraad W.I.B., belangenbehartiging etnische minderheden Den Helder, gehandicaptenberaad etc. (zie ook bijlage 4). In Nieuw Den Helder is onlangs een participatieplatform opgericht door een aantal betrokken burgers van Den Helder. Het

⁷ *Wijkgericht Werken. Programma 2007-2010: "Op volle kracht"*, College van Burgemeester en Wethouders, september 2007, p.6.

platform bestaat uit een onafhankelijk voorzitter en een aantal leden. Doel van het platform is om met name problemen op welzijnsgebied in de wijk Nieuw Den Helder te inventariseren en aan te geven waar de hiaten zitten, en te komen tot mogelijke oplossingen hiervoor.

4.2. Toekomstige situatie

Hoe kunnen de burgerparticipatiestructuur waarover we reeds beschikken, zo doeltreffend mogelijk inzetten en op welke punten behoeft de structuur aanpassing/nadere invulling?

Hierbij moet worden aangehaakt bij de in de inleiding gestelde vragen:

1. *Hoe kunnen we een participatiestructuur creëren, waarin burgers niet alleen meepraten, maar ook mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelevan en meehelpen?*
2. *Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de verschillende doelgroepen voldoende vertegenwoordigd zijn/worden in deze structuur?*

De volgende aandachtspunten kunnen met betrekking tot huidige participatie van doelgroepen benoemd worden:

1. Een aantal doelgroepen is ondervertegenwoordigd. Dit betreft met name jongeren, mensen met een beperking, mensen uit de maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGZ, allochtonen en mensen met gezinnen in de leeftijd van 30-40 jaar.⁸
2. Wanneer het om participatie gaat zijn het vaak dezelfde mensen die zich melden en laten horen.
3. De gemeente beschikt niet over een officieel ingesteld adviesorgaan, dat haar gevraagd en ongevraagd adviseert over onderwerpen die een integrale benadering behoeven.
4. Er worden op wijkniveau burgerparticipatieinstrumenten ingezet, zoals burgerpanels, maar onvoldoende op gemeentelijk niveau.
5. Het is niet helder waarom de Participatie Raad Ouderen financieel ondersteund wordt door de gemeente, en andere raden niet langer konden rekenen op financiële en ambtelijke ondersteuning.
6. De Jongeren Adviesraad functioneert niet meer; jongeren worden te weinig gehoord binnen de gemeente. Vraag is hoe we jongeren in de toekomst doeltreffend kunnen betrekken bij het meepraten, mee(be)denken, mee uitvoeren, meebelevan en meehelpen van beleid.
7. De Rijksoverheid hecht zeer veel belang aan Antilliaans-Arubaanse beraden/verbanden binnen de gemeenten, die te maken hebben met de problematiek rondom risicoantillianen. De bestuurlijke arrangementen ten aanzien van Antillianen lopen eind 2008 af; met ingang van 1 januari 2009 zijn nieuwe speerpunten geformuleerd ten aanzien van het Antilliaans beleid. Het Antilliaans-Arubaans beraad kan hier een belangrijke rol in spelen.

Doelgroepenvertegenwoordiging gemeentebreed

Doelgroepenvertegenwoordiging en verankering hiervan binnen de gemeente Den Helder kan op de volgende wijze gerealiseerd worden, rekening houdend de aandachtspunten 1 tot en met 5, die hiervoor geformuleerd zijn.

Richt als gemeente een WMO orgaan op, waarin de doelgroepen van de prestatievelden van de WMO vertegenwoordigd zijn. De ondervertegenwoordigde groepen (aandachtspunt 1 en 6) zijn vertegenwoordigd in het orgaan. Ook de ouderen zijn vertegenwoordigd in dit orgaan (aandachtspunt 5). Om te voorkomen dat steeds dezelfde mensen zich melden (aandachtspunt 2) is het belangrijk dat de participanten breed geworven worden. Het orgaan

⁸ In de wijken wordt af en toe, met behulp van alternatieve zoekmethoden, gepoogd om de ondervertegenwoordigde doelgroepen te bereiken, maar dat heeft niet veel resultaat opgeleverd.

adviseert gevraagd en ongevraagd over gemeentebrede zaken die een integrale benadering behoeven (aandachtspunten 3 en 4).

Er wordt voorgesteld om in te stemmen met de algemene uitgangspunten ten aanzien van het WMO orgaan, zoals hieronder beschreven:

Algemene uitgangspunten ten aanzien van het WMO orgaan:

- Om leden te werven wordt een selectieprocedure opgestart. Organisaties kunnen kandidaten voordragen om te solliciteren.
- Het orgaan heeft een onafhankelijk voorzitter en een onafhankelijke secretaris.
- Leden mogen niet op een kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen staan.
- Leden hebben ervaring cq. affiniteit met één van de prestatievelden van de WMO.

Gestreefd wordt om het WMO-orgaan een afspiegeling te laten zijn van de Helderse samenleving. Aantal leden: minimaal 9, maximaal 15.

Voor het goed functioneren van het WMO orgaan is het van belang om gebruik te maken van de deskundigheid en kennis van belangenbehartigers/cliëntenorganisaties. Zij kennen hun achterban en stellen het WMO orgaan in staat om de verschillende doelgroepen te bereiken. Ook de wijkplatforms en organisaties kunnen het WMO orgaan voeden vanuit hun deskundigheid. De coördinator burgerparticipatie vormt in dit proces de verbindende schakel tussen het WMO orgaan en wijkmanagers, organisaties en belangenbehartigers/cliëntenorganisaties.

In het volgende wordt in het kort aangegeven wat globaal de verschillen zijn tussen de verschillende WMO organen en welke inzet en middelen nodig zijn om deze organen te kunnen laten functioneren. Vervolgens wordt, op basis van argumenten, voorgesteld om te kiezen voor het WMO platform.

WMO klankbordgroep

Deze klankbordgroep bestaat uit een beperkte groep burgers wier oordeel wordt gevraagd over WMO-brede zaken. Een panel kan op ad hoc basis bij elkaar geroepen worden, maar het is ook mogelijk om een panel samen te stellen dat gedurende een langere tijd gevraagd wordt om te adviseren over bepaalde onderwerpen.

WMO platform

Het WMO platform is een overlegorgaan dat bestaat uit burgers, die te maken hebben met de doelgroepen/uitvoering WMO. Het platform is minder formeel ingebed in de gemeentelijke structuur dan de WMO raad.

WMO raad

De WMO raad is een door de gemeente ingesteld officieel adviesorgaan dat de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseert over vastgestelde beleidsterreinen. Het is een participatievorm die formeel is vastgesteld op basis van artikel 84 van de gemeentewet.

Benodigde ondersteuning

Voorzitter: leiden van de vergadering. Contact onderhouden met coördinator burgerparticipatie e.a., monitoren acties.

Secretaris: verslaglegging, maken en versturen agenda, ondersteunen voorzitter.

Coördinator burgerparticipatie:

- communiceren met de wethouder, ambtenaren, diensten, belangenorganisaties, voorzitter WMO-orgaan ten behoeve van de participatie
- ervoor zorgen dat de juiste informatie verzameld, geordend en overzichtelijk aangeboden wordt.

Kosten

Selectieprocedure: pm

Procesondersteuning:

- Verzamelen, ordenen en overzichtelijk aanbieden informatievoorbereiding (coördinator burgerparticipatie samen met verantwoordelijk ambtenaar): 5 uur per vergadering: 50 uur.
- Verwerking resultaat bijeenkomsten naar adviezen/voorstellen (coördinator burgerparticipatie met verantwoordelijk ambtenaar): 5 uur per vergadering: 50 uur.

Totaal: 100 uur.

Locatie en verzorging deelnemers (stadhuis of elders): pm.

Benodigde materialen: informatie materiaal, verzendkosten, gebruik van middelen voor de methodische ondersteuning enz.: pm.

Vrijwilligers vergoeding deelnemers: van toepassing op WMO-klankbordgroep en WMO-platform

€35,- x 15 (leden) x 10 (vergaderingen) = €5250,-.

Presentiegelden WMO-raad:

€92,- x 15 (leden) x 10 (vergaderingen) = €13.880,-.

Er wordt voorgesteld om te kiezen voor een WMO klankbordgroep op basis van de volgende overwegingen:

- *de WMO raad sluit niet aan bij het streven om een nieuwe structuur in plaats te laten komen van de oude structuur (= ambtelijke ondersteuning aan adviesraden beëindigen). Een raad is een exponent van de oude structuur. Bovendien zijn er, vanwege de presentiekosten, jaarlijks meer kosten aan verbonden.*
- *zowel het WMO platform als de WMO klankbordgroep sluiten aan bij het streven om tot een nieuwe structuur te komen. Het WMO platform is echter een steviger orgaan dan de WMO klankbordgroep, in die zin dat het meer continuïteit beoogt dan de WMO klankbordgroep.*

Met de keuze voor de WMO klankbordgroep, verdwijnt de noodzaak om de financiële en ambtelijke steun (via stichting De Wering, voormalig stichting WMD) aan de ParticipatieRaadOuderen te handhaven. De volgende vier redenen kunnen hiervoor aangegeven worden:

1. de ouderen zijn vertegenwoordigd in het op te richten WMO-orgaan;
2. de ouderen komen niet naar voren als een groep die ondervertegenwoordigd is, als het gaat over burgerparticipatie;
3. de ouderenbonden kunnen geraadpleegd worden, o.a. vanuit het WMO-orgaan;
4. de ambtelijke en financiële steun aan andere raden is ingetrokken.

Ten aanzien van de ParticipatieRaadOuderen wordt derhalve het volgende voorgesteld:

De ParticipatieRaadOuderen wordt met ingang van 1 januari 2009 niet langer ambtelijk (via stichting De Wering, voormalig stichting WMD) en financieel (vergoeding leden) ondersteund door de gemeente Den Helder.

Voor de participatie van jongeren (aandachtspunt 6) geldt dat ook zij vertegenwoordigd zullen zijn in het WMO-orgaan. Dit neemt niet weg dat zij een aandachtsgroep blijven in het kader van participatie. De ontwikkeling van de Postbrug kan in dit opzicht kansen bieden, maar het is op dit moment nog onduidelijk hoe de Postbrug zich zal ontwikkelen. Op dit moment loopt tevens een onderzoek naar de meest levensvatbare vorm van jongerenparticipatie voor de gemeente Den Helder.⁹ De resultaten van dit onderzoek zullen betrokken worden bij het komen tot de optimale vorm van jongerenparticipatie.

Met betrekking tot jongerenparticipatie wordt het volgende voorgesteld:

De coördinator burgerparticipatie volgt de ontwikkelingen ten aanzien van de Postbrug op de voet. De uitkomsten van het onderzoek naar de meest levensvatbare vorm van jongerenparticipatie voor de gemeente Den Helder worden zo mogelijk vertaald naar de activiteiten die de Postbrug gaat ontwikkelen op het gebied van jongerenparticipatie.

Voor een aantal andere ondervertegenwoordigde groepen geldt eveneens dat zij vertegenwoordigd zullen zijn in het WMO-orgaan. Dit betreft mensen met een beperking, mensen uit de maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGZ, allochtonen en mensen met gezinnen in de leeftijd van 30-40 jaar. Ten aanzien van deze groepen is het belangrijk om te blijven zoeken naar manieren om hen te bereiken.

Ten aanzien van de ondervertegenwoordigde groepen in het kader van participatie wordt voorgesteld om het volgende te doen:

Er wordt gericht gezocht naar aanvullende manieren om deze groepen (mensen met een beperking, mensen uit de maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGZ, allochtonen en mensen met gezinnen in de leeftijd van 30 tot 40 jaar) te bereiken. De coördinator burgerparticipatie neemt hierin, samen met de wijkmanagers, het voortouw.

Voor het Antilliaans-Arubaans beraad geldt, zoals eerder genoemd, dat de Rijksoverheid zeer veel belang hecht aan dergelijke verbanden. Belangrijk is dat dit beraad zo optimaal mogelijk functioneert, zodat de adviesrol richting gemeente voldoende zichtbaar wordt en de achterban zoveel als mogelijk wordt bereikt. Dit vereist afstemming tussen de gemeente en het beraad.

⁹ Dit onderzoek wordt verricht door een studente die een studie tot opbouwwerker volgt. Zij rondt haar scriptie waarschijnlijk in het najaar 2008 af.

Ten aanzien van het Antilliaans-Arubaans beraad wordt het volgende voorgesteld:

Het Antilliaans-Arubaans beraad blijft bestaan. Voor het goed functioneren van dit beraad is het van belang om de communicatie tussen gemeente en beraad te optimaliseren. Hierin is een rol weggelegd voor de coördinator burgerparticipatie en het beraad.

Doelgroepenvertegenwoordiging per burgerparticipatietraject

In het participatietraject, zoals geschetst in hoofdstuk 3, kunnen de verschillende doelgroepen worden ingeschakeld. Afhankelijk van het onderwerp waarvoor beleid gemaakt wordt, wordt een beroep gedaan op de beschikbare instrumenten.

Ten aanzien van doelgroepenvertegenwoordiging per burgerparticipatietraject wordt het volgende voorgesteld:

Afhankelijk van het onderwerp waarvoor beleid gemaakt wordt, wordt een beroep gedaan op de beschikbare instrumenten. De coördinator burgerparticipatie, de betrokken afdelingsmanager/teamleider/beleidsmedewerker, de betrokken wijkmanager(s) en de communicatieadviseur en in voorkomende gevallen de beleidsmedewerker O&S bespreken met elkaar welke kanalen het beste aangesproken kunnen worden.

Doelgroepenparticipatie en gemeentebrede burgerparticipatie

We zouden parallel aan doelgroepenparticipatie, zoals in het voorgaande besproken, gebruik kunnen maken van onderzoeksinstrumenten, die aanvullende informatie leveren. Dit onderzoek kan gemeentebreed worden uitgevoerd, zoals in het verleden bij het Omnibusonderzoek gebeurde, of gericht zijn op bepaalde doelgroepen (inwoners van een bepaalde wijk of buurt, gebruikers van een bepaalde regeling etc.). In het verleden werd er met name schriftelijk geënquêteerd, de laatste jaren is er ook aandacht voor nieuwe onderzoeksmethoden, zoals enquêteren via internet.

Interactieve beleidsontwikkeling in de vorm van enquêteren via internet kan een waardevolle aanvulling zijn op de meer traditionele vormen van volksraadpleging. Bij toepassing van enquêteren via internet zal qua onderwerpkeuze en bestuursrelevantie wel rekening gehouden moeten worden met de bevolkingsgroep die via deze weg benaderd kan worden. Schriftelijk onderzoek zal daarom als aanvulling blijven bestaan, zeker bij onderzoek onder bepaalde doelgroepen, maar ook bij bepaalde typen gemeentebreed onderzoek die qua inhoud of omvang van de vragenlijst minder geschikt zijn voor een digipanel. Voor het regelmatig en snel uitvoeren van relatief kleine onderzoeken onder de Helderse bevolking over bepaalde onderwerpen (veiligheid, openingstijden, groenvoorziening, openbaar vervoer, het Stadshart etc.) is een internetpanel erg geschikt.

Opzet en kosten internetpanel

Om optimaal gebruik te kunnen maken van een panel is het nodig een dusdanige panelomvang te kiezen dat op wijkniveau uitspraken gedaan kunnen worden. Hierbij moet gedacht worden aan het werven van zo'n 1000-1500 panelleden. Als het digipanel eenmaal is opgebouwd kunnen periodiek vragen worden voorgelegd. Mede afhankelijk van de hoeveelheid vragen vanuit de organisatie en het bestuur zullen waarschijnlijk vier of vijf onderzoeken per jaar plaatsvinden. Een panel moet niet te vaak worden geraadpleegd, maar als er een half jaar niets gebeurt haken mensen ook af. Er kan afwisselend gekozen worden voor (eenmalige) onderzoeken naar een actueel thema en onderwerpen die regelmatig terugkomen, bijvoorbeeld klanttevredenheid WMO, wijkgericht werken en/of het Stadshart.

Het opbouwen, onderhouden en gebruik maken van een internetpanel kost structureel geld. Afhankelijk van de opzet van het panel (steekproefomvang, aantal onderzoeken per jaar, mate van uitbesteden) en keuze van het onderzoeksbureau kost een internetpanel jaarlijks tussen € 15.000 en € 20.000,- (excl. BTW). Voor het eerste jaar komen hier nog opstartkosten bij (± € 2.500,-) omdat er dan een panel geworven moet worden.

Aangezien de gemeente Den Helder niet beschikt over een (onderzoek) instrument, dat brede burgerparticipatie voorstaat en aanvullend kan zijn op de doelgroepenparticipatie wordt het volgende voorgesteld

Met ingang van 1 januari 2009 gebruik te maken van een internetpanel. De hieraan verbonden kosten zijn tussen € 15.000,- en € 20.000,- (excl. BTW). Voor het eerste jaar komen hier nog opstartkosten van ± € 2.500,- bij.

Tenslotte

Er kan niet genoeg benadrukt worden dat structureel vorm geven aan burgerparticipatie en interactief werken commitment vereist van het politiek bestuur, van het management, van de ambtenaren, van de burgers. De randvoorwaarden moeten goed zijn om hier invulling aan te kunnen geven. Dit betekent dat ambtenaren tijd moeten hebben om zich in te zetten voor burgerparticipatie en dat er geld beschikbaar moet zijn voor burgerparticipatietrajecten.

Daarom wordt gevraagd dat om, vooruitkijkend naar de uitvoering van deze nota, rekening te houden met het feit dat :

Er structureel ambtelijke capaciteit en geld zal moeten worden ingezet om vorm te kunnen geven aan verankering/borging van burgerparticipatie in de gemeente Den Helder.

Ook moet bij de uitvoering van deze nota rekening gehouden worden met het feit dat inzet zal worden gevraagd van burgers. Een vergoeding op basis van individuele deskundigheid, buiten de gemeentelijke organen om (Antilliaans Arubaans Beraad, jongerparticipatie, WMO orgaan) zou een plek moeten krijgen bij de uitvoering van deze nota.

Op basis van het voorgaande wordt gevraagd om in te stemmen met:

Het ontwikkelen van een vergoedingensysteem voor burgers op basis deskundigheid te ontwikkelen bij de uitvoering van deze nota. Dit systeem geldt niet voor het Antilliaans Arubaans Beraad, jongerenparticipatie, en het op te richten WMO orgaan.

Hoofdstuk 5 Financiële aspecten

Huidige omvang budget burgerparticipatie

	Budget per jaar
JAR nieuwe stijl	€ 22.000,-
Antilliaans Beraad (vergoeding onkosten leden)	€ 4.000,-
PRO (vergoeding onkosten leden)	€ 4.000,-
Organiseren activiteiten (WMD) ten behoeve van Antilliaans Beraad en PRO om positie en functie te verstevigen	€ 10.000,-
Activiteiten opbouwwerk stichting De Wering (voormalig stichting WMD) gericht op bevorderen van maatschappelijke participatie	Circa € 225.000,-
Bewonersorganisaties	Circa € 40.000,-
Wijkmanagers	PM
Totaal:	€ 305.000,-

Afhankelijk van keuzes: gewenste omvang budget burgerparticipatie

	Benodigd budget per jaar
Coördinator burgerparticipatie	€ 30.000,-
Ambtelijke inzet, afhankelijk van in te zetten burgerparticipatietrajecten	PM
Vergoedingen inzet burgers in de verschillende burgerparticipatietrajecten op basis van deskundigheid	PM
Selectieprocedure WMO orgaan (eenmalig)	PM
WMO raad/WMO klankbordgroep of WMO platform	Afhankelijk van keuze: € 5250,- of € 13.880,- per jaar
Ambtelijke inzet WMO orgaan	PM
Activiteiten opbouwwerk stichting De Wering (voormalig stichting WMD) gericht op het bevorderen van maatschappelijke participatie	Circa € 225.000,-
Internetpanel	€ 15.000,- – € 20.000,- per jaar (excl. BTW) + opstartkosten 1 ^e jaar: € 2500,-
Jongerenparticipatie	€ 22.000,-
Antilliaans Beraad	€ 10.000,-
Bewonersorganisaties	Circa € 40.000,-
Wijkmanagers	PM
Totaal:	Afhankelijk van keuze voor WMO orgaan: € 348.380,- of € 352.250,- per jaar plus € 2500,- eenmalig voor

	internetpanel Cf. pm posten: ambtelijke inzet; selectieprocedure WMO orgaan (eenmalig), vergoedingen inzet burgers op basis van deskundigheid.
--	---

Hoofdstuk 6 Samenvatting beslispunten

Er wordt voorgesteld om in te stemmen met de volgende beslispunten:

1. Ten aanzien van burgerparticipatie de volgende definitie te hanteren: *Burgerparticipatie houdt in dat een overheid burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en/of andere overheden bij het beleid betreft om in open wisselwerking en/of samenwerking met hen tot de voorbereiding, bepaling, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen.*

2. Structureel budget ad €30.000,- per jaar beschikbaar te stellen voor een coördinator burgerparticipatie (0,5 fte).

3. Ten aanzien van de verankering/borging van burgerparticipatie in de toekomst in te stemmen met: de geschetste verankering/borging van burgerparticipatie binnen de gemeente Den Helder, zoals beschreven in hoofdstuk 3, die ertoe leidt dat burgers, zoals de Wet Maatschappelijke Ondersteuning voorstaat, optimaal bij de voorbereiding en uitvoering van beleid betrokken worden. Dit leidt tot meer kwaliteit van beleid, en betrokkenheid van burgers bij de uitvoering daarvan. N.B. Randvoorwaarde voor deze verankering/borging is het uitgangspunt dat bij nieuwe projecten of beleidsvoornemens ambtelijke capaciteit en een budget voor participatie beschikbaar is. Daarnaast is het belangrijk dat de wijze van werken, zoals geschetst in hoofdstuk 3, vanzelfsprekend wordt voor het bestuur en de ambtenaren van de gemeente Den Helder. De coördinator burgerparticipatie vervult in dit proces van bewustwording een belangrijke rol.

4. In te stemmen met de algemene uitgangspunten ten aanzien van het WMO-orgaan, te weten:

- Om leden te werven wordt een selectieprocedure opgestart. Organisaties kunnen kandidaten voordragen.
- Het orgaan heeft een onafhankelijk voorzitter en een onafhankelijke secretaris.
- Leden mogen niet op een kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen staan.
- Leden hebben ervaring cq. affiniteit met één van de prestatievelden van de WMO.
- Gestreefd wordt om het WMO-orgaan een afspiegeling te laten zijn van de Helderse samenleving. Aantal leden: minimaal 9, maximaal 15.

5. Te kiezen voor een WMO platform, en niet voor een WMO raad of WMO klankbordgroep. Overwegingen bij het maken van de keuze:

- de WMO raad sluit niet aan bij het streven om een nieuwe structuur in plaats te laten komen van de oude structuur (= ambtelijke ondersteuning aan adviesraden beëindigen). Een raad is een exponent van de oude structuur. Bovendien zijn er, vanwege de presentiegelden, jaarlijks meer kosten aan verbonden.
- zowel het WMO platform als de WMO klankbordgroep sluiten aan bij het streven om tot een nieuwe structuur te komen. Het WMO platform is een steviger orgaan dan de WMO klankbordgroep, in die zin dat het meer continuïteit beoogt dan de WMO klankbordgroep.

6. De ParticipatieRaadOuderen wordt met ingang van 1 januari 2009 niet langer ambtelijk (via stichting De Wering (voormalig WMD) en financieel (vergoeding leden) ondersteund door de gemeente Den Helder.

7. De coördinator burgerparticipatie volgt de ontwikkelingen ten aanzien van de Postbrug op de voet. De uitkomsten van het onderzoek naar de meest levensvatbare vorm van jongerenparticipatie voor de gemeente Den Helder worden zo mogelijk vertaald naar de activiteiten die de Postbrug gaat ontwikkelen op het gebied van jongerenparticipatie.

8. Er wordt gericht gezocht naar aanvullende manieren om de ondervertegenwoordigde groepen, wanneer het gaat om burgerparticipatie (mensen met een beperking, mensen uit de maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGZ, allochtonen en mensen met gezinnen in de leeftijd van 30 tot 40 jaar), te bereiken. De coördinator burgerparticipatie neemt hierin, samen met de wijkmanagers, het voortouw.

9. Het Antilliaans-Arubaans beraad blijft bestaan. Voor het goed functioneren van dit beraad is het van belang om de communicatie tussen gemeente en beraad te optimaliseren. Hierin is een rol weggelegd voor de coördinator burgerparticipatie en het beraad. Voor het Antilliaans-Arubaans beraad is een budget benodigd van circa € 10.000,- per jaar.

10. Afhankelijk van het onderwerp waarvoor beleid gemaakt wordt, wordt een beroep gedaan op de beschikbare instrumenten. De coördinator burgerparticipatie, de betrokken afdelingsmanager/teamleider/beleidsmedewerker, de betrokken wijkmanager(s) en de communicatieadviseur en in voorkomende gevallen de beleidsmedewerker O&S bespreken met elkaar welke kanalen het beste aangesproken kunnen worden.

11. Met ingang van 1 januari 2009 gebruik te maken van een internetpanel. De hieraan verbonden kosten zijn tussen € 15.000,- en € 20.000,- (excl. BTW). Voor het eerste jaar komen hier nog opstartkosten van ± € 2.500,- bij.

12. Met het instemmen van deze nota, wordt tevens ingestemd met het feit dat er structureel ambtelijke capaciteit en geld moet worden ingezet om vorm te kunnen geven aan de verankering/borging van burgerparticipatie in de gemeente Den Helder.

13. Er wordt gevraagd om in te stemmen met het ontwikkelen van een vergoedingensysteem voor burgers op basis deskundigheid te ontwikkelen bij de uitvoering van deze nota. Dit systeem geldt niet voor het Antilliaans Arubaans Beraad, jongerenparticipatie, en het op te richten WMO orgaan.

Hoofdstuk 7 Planning

De uitwerking van de voorliggende notitie burgerparticipatie ligt onder meer in de borging/verankering van burgerparticipatie binnen en buiten het gemeentelijk apparaat, en hoe dit proces, ook in de tijd, vormgegeven zal worden. Ook de verdere invulling van het WMO orgaan is een belangrijk onderwerp.¹⁰

	2 ^e kwartaal 2008	3 ^e kwartaal 2008	4 ^e kwartaal 2008	Vanaf 1 ^e kwartaal 2009
Startnotitie College/cie.	x			
Uitwerking		x		
College/raad			x	
Uitvoering/implementatie				x

¹⁰ Hierbij kan gedacht worden aan het nader invullen van het profiel van de burgers die gezocht worden, aan de samenstelling van de groep, aan de onderwerpen/thema's waarover advies gegeven moeten worden.

Bijlage 1 – Checklist

NB: Bij het invullen/gebruiken van de checklist is het van belang collega's te consulteren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de betreffende wijkmanager, beleidsmedewerkers, projectmanager en communicatie adviseur.

Randvoorwaarden

- Is het onderwerp emotioneel beladen, politiek gevoelig of leent het zich sterk voor 'nimby-oplossingen'? (Met dit laatste wordt bedoeld: oplossingen die resulteren in afwenteling van het probleem op andere (groepen) mensen, andere gebieden of toekomstige generaties.)
- Biedt de beleidssituatie in principe ruimte voor meerdere oplossingsvarianten of scenario's, zodat de uitkomst van het proces niet op voorhand al vastligt? Het gaat zowel om inhoudelijke als financiële ruimte.
- Laat de beleidssituatie voldoende invloed voor deelnemers toe om daadwerkelijk te kunnen spreken over participatie? Dus minimaal de trede "adviseren".
- Is er een reële kans op een constructieve samenwerking met de participanten? Hiervoor moet er in de standpunten van de verschillende partijen voldoende gemeenschappelijke basis zitten. Het werkt niet als gemeente en participanten lijnrecht tegenover elkaar staan.
- Is er voldoende geld en capaciteit beschikbaar voor een goede (bege)leiding van het proces?
- Is er voldoende tijd? Wordt het proces niet gefrustreerd door deadlines in het project (bestuurlijk, deelprojecten, subsidies enz.)?
- Is het bestuur bereid deelnemers zoveel invloed te verschaffen, als daadwerkelijk gekozen wordt voor participatie (dus minimaal de trede 'adviseren')?
- Beperkt het traject zich tot het terrein waarvoor de opdrachtgever (de gemeente Den Helder) verantwoordelijk is/ Zo niet, welke afspraken kunnen er binnen het samenwerkingsverband worden gemaakt met de andere partijen.
- (geef argumenten voor de keuze voor een bepaalde vorm)

Aard van het onderwerp

- Is het een onderwerp/project dat leeft onder de bevolking? Met andere woorden: maakt het de burger echt uit wat er gebeurt, of gelooft men het wel?
- Zijn het probleem en (de consequenties van) mogelijke oplossingen voor de deelnemers voldoende te overzien? Met andere woorden: is het probleem niet te 'technisch'?
- Biedt het onderwerp uitzicht op zichtbare resultaten binnen een afzienbare termijn?

Doel van participatie

- Kan participatie een concrete bijdrage leveren aan het verkleinen van de afstand tussen bestuur en burger? Dit is bijvoorbeeld het geval als beide partijen in de loop van het proces meer begrip voor de wensen en belangen van de ander krijgen.
- Kan participatie leiden tot een groter draagvlak voor beslissingen? Dit is bijvoorbeeld het geval als deelnemers meer geneigd zijn de uiteindelijke beslissing te accepteren omdat ze gezien hebben hoe deze tot stand komt.
- Kan participatie leiden tot meer integraliteit? Hiervan is onder meer sprake er verbanden zijn tussen verschillende beleidsterreinen. Het kan zijn dat belanghebbenden hier zelf mee komen.
- Leidt participatie tot betere oplossingen en/of een hogere kwaliteit van het beleid? Hiervan zal bijvoorbeeld sprake zijn als deelnemers over specifieke kennis en ervaring beschikken die ambtenaren en bestuurders missen.
- Zijn er andere doelen te bedenken die door participatie bereikt kunnen worden?

Potentiële participanten

- Is de doelgroep van het beleid of project duidelijk te omschrijven?
- Is het helder van welke personen en organisaties de belangen worden geraakt? Dit kunnen ook partijen zijn die niet direct tot de doelgroep behoren.
- Is het duidelijk welke personen of partijen cruciaal zijn voor de representativiteit van de participantengroep? Representativiteit kan zowel betrekking hebben op diversiteit (zijn alle relevante bevolkingsgroepen vertegenwoordigd?) als op draagvlak/achterban (namens wie spreken de participanten?).
- Is duidelijk op welke manier specifieke personen en/of organisaties het proces kunnen verrijken (b.v. met kennis) of juist frustreren (b.v. met formele bezwaren)?

Duidelijkheid over positie van participanten

- Zijn zowel het bestuur als de eventuele partners bereid de participanten als een gelijkwaardige partij te behandelen?
- Krijgen de participanten bijvoorbeeld in voldoende mate toegang tot informatie om een volwaardige gesprekspartner te kunnen zijn?
- Is het gemeentebestuur bereid de uitkomst van de participatie te accepteren als deze binnen de gestelde randvoorwaarden past, ook als dit wat het bestuur betreft niet de meest optimale oplossing is?
- Zijn de externe partners bereid de uitkomst van de participatie te accepteren als deze binnen de gestelde randvoorwaarden past, ook als dit wat hen betreft niet de meest optimale oplossing is?

Als vuistregel kan ook het volgende worden genoemd:

Kies een 'lagere' vorm van participatie als:

- het probleem of de randvoorwaarden voor de oplossing van het probleem erg abstract zijn;
- het proces heel erg lang gaat duren;
- er heel veel tegenstrijdige belangen zijn betrokken.

Bijlage 2 Standaardtekst officiële mededelingen en opzet participatieparagraaf

Nadat een besluit m.b.t. participatie is genomen regelt de verantwoordelijke (beleids-)medewerker dat er een **officiële mededeling** komt in het Helders Weekblad. De mededeling kent de volgende opzet:

De gemeenteraad/het college van burgemeester en wethouders heeft in haar vergadering dd...het volgende besluit genomen:

met betrekking tot het onderwerp wordt een participatietraject gestart. Het traject heeft tot doel (noem trede participatieladder), het traject zal starten op en duurt naar verwachting tot Eventuele andere geïnteresseerden kunnen zich melden bij (naam en tel. wijkmanager), in overleg kan worden bepaald of hij/zij kan deelnemen. De startnotitie/kaderstellende nota met extra informatie ligt tot (datum noemen, de termijn is 3 weken) ter inzage bij de publieksbalie op het gemeentehuis.

De participatieparagraaf

De participatieparagraaf is een onderdeel van elke kaderstellende notitie of startnotitie. De raad of het college neemt daarmee tegelijkertijd met een besluit over het nieuwe beleid ook een besluit over participatie. Een participatieparagraaf bevat informatie over het te doorlopen participatietraject en de verantwoording voor de gemaakte keuzes.

De participatieparagraaf moet de volgende onderwerpen in kaart brengen:

- Doel van het participatietraject (trede participatieladder, zie 3.3. 2).
- Helderheid over verantwoordelijkheid en opdrachtgeverschap; wie is de trekker/verantwoordelijke van dit project.
- Wie is aanspreekpunt bij de gemeente.
- Wie zijn de participanten?
- Helderheid over de stappen/planning van het proces, inclusief tussentijdse resultaten en wijze van informatieverstrekking.
- Financiering communicatie & participatie (inclusief de wijze van ondersteuning van de deelnemers).
- Welke vorm wordt toegepast (participerende groep en/of een andere wijze)?
- Uitwerking van de ambtelijke ondersteuning van het traject.
- Wijze van terugkoppeling naar de doelgroepen en betrokken partijen ná de participatie.
- Motivatie van de gemaakte keuzes
- Is inspraak volgens de Inspraakverordening onderdeel van het proces?
- NB: indien gekozen wordt om af te zien van participatie voor het betreffende onderwerp, staat dit beschreven in de participatieparagraaf, uiteraard voorzien van goede argumenten.

Betrokken organisaties die worden genoemd in de participatieparagraaf, krijgen de mogelijkheid om binnen de afgesproken tijd te reageren op de concept kaderstellende notitie of startnotitie. Daarnaast vinden publicaties plaats in het Helders Weekblad en op internet, zodat ook andere organisaties en burgers kunnen reageren. Na vaststelling van de notitie door raad of college van burgemeester en wethouders zorgt de communicatie adviseur voor een communicatieplan. Dit is het werkplan m.b.t. het participatietraject voor de afdeling communicatie.

In het B & W-advies en het Raadsadvies, dat bij de startnotitie respectievelijk kaderstellende nota wordt gevoegd, wordt eveneens een kopje burgerparticipatie opgenomen. Dit heeft tot doel dat de afdeling BCF bij de marginale toets gecheckt heeft of burgerparticipatie is opgenomen in de startnotitie respectievelijk kaderstellende nota.

Bijlage 3 Spelregels bij participatie

- De gemeente is bij de start van nieuw beleid of een nieuw project verplicht tot het opstellen van een kaderstellende notitie of een startnotitie met participatieparagraaf;
- Deze notitie wordt aan de deelnemers bekend gemaakt;
- Daarnaast komt er een officiële mededeling in het Helden Weekblad;
- In de communicatie wordt technisch/ ambtelijk jargon zoveel mogelijk vermeden;
- Bij vormen van participatie waar deelnemers schriftelijk kunnen reageren wordt ook altijd schriftelijk gereageerd of teruggekoppeld door de gemeente;
- De wijze van schriftelijke berichtgeving door de gemeente is van tevoren kenbaar gemaakt en kan variëren van een brief en/of gemeentelijke advertentie en/of internet en/of ter inzage leggen en afhalen bij verschillende openbare gelegenheden in de gemeente;
- Bij vormen van participatie waarbij verslagen worden gemaakt worden deze verslagen aan de deelnemers kenbaar gemaakt;
- Bij vormen van participatie waarbij de reacties worden benut voor de besluitvorming in college en/of raad worden (mits deze op tijd zijn ingediend) alle reacties van de deelnemers als het antwoord van de gemeente op die reacties herkenbaar aan het college en/of raad aangeboden en afgewogen;
- De deelnemers worden van de openbare besluiten van het college en/of raad zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen een week na het college of raadsbesluit schriftelijk op de hoogte gesteld;
- Bij processen waarbij het collegebesluit vervolgd wordt door behandeling van het voorstel in de raadscommissie en/of raad worden de deelnemers aan het participatietraject daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte gesteld, i.v.m. mogelijke benutting van het spreekrecht in commissie en raad;
- Uitnodiging van deelnemers geschiedt minimaal 2 weken van tevoren, en als het gaat om een bijeenkomst waarbij deelnemers stukken moeten bestuderen worden deze stukken ook 2 weken van tevoren meegestuurd;
- Ter inzage gelegde stukken liggen op een plek met minimaal één avondopenstelling in de week, en zo mogelijk ook ter plaatse in de buurt of wijk;
- Verslagen van bijeenkomsten (als is afgesproken dat die gemaakt worden) dienen uiterlijk 3 weken na de bijeenkomst aan de deelnemers te worden toegestuurd; zij krijgen 2 weken de kans om te reageren op het verslag;
- De voorzitter van de participatiewerkgroep stelt uiteindelijk het verslag vast met in acht neming van de op- en aanmerkingen van de betrokkenen;
- Voor participatietrajecten wordt zo mogelijk een geschikte locatie gezocht in de relevante omgeving van het betreffende beleidsvoornemen of project;
- Bij participatietrajecten wordt in de communicatie en de uitvoering van het traject altijd rekening gehouden met eventuele deelnemers met een beperking.

Bijlage 4 Inventarisatie van uitvoerende organisaties en belangenbehartigers, die onder de prestatievelden van de WMO vallen.

N.B. Deze inventarisatie geeft een zo compleet mogelijk beeld, maar het is mogelijk dat zij niet volledig is. Aanvullingen en aanpassingen zijn welkom.

Participatieplatform Nieuw Den Helder is een platform dat zich in principe richt op alle prestatievelden van de WMO, specifiek in de wijk Nieuw Den Helder.

Prestatieveld 1

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen , wijken en buurten.

Overleg vorm breed: Wijkplatform

Belangenbehartigers:

Bewonersorganisaties
Wijkcommissies Woningstichting
Bewonersvertegenwoordiging AWN/Woontij
Participatie Raad Ouderen
Antilliaans Arubaans Beraad

Uitvoerende organisaties

Gemeente
Stichting De Wering (voorheen WMD)
Woningstichting
Woontij
Vrijwilligerscentrale
Bewonersorganisaties
Buurthuizen
MFC
Andere organisaties werkzaam in de wijk

Prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

Cliëntentevredenheidsonderzoek

Uitvoerende organisaties

Stichting Kopwerk, Den Helder
Stichting Sarkon, Den Helder
Bestuurscommissie Openbaar Onderwijs Meerwerf Den Helder
Stichting Bijzondere basisschool Comenius
Prof. Dr. S. Greijdanusschool
Stichting Samenwerkingschool voor Speciaal Onderwijs in de regio Den Helder
Scholen aan Zee, Den Helder
ROC Kop van Noord Holland
Bureau Jeugdzorg Noord-Holland
GGD Hollands Noorden
Triversum (Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie)
Omring JGZ
MEE Noordwest-Holland, regiokantoor Noordkop, Den Helder

Evean JGZ
Stichting de Wering (voorheen WMD (algemeen maatschappelijk werk))
Peuterspeelzalen (gemeentelijk, particulier en via schoolbesturen)
Kinderopvang
Parlan
Brijder verslavingszorg Regio Noord
Humanitas
Profor

Prestatieveld 3 **Het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning**

Cliëntentevredenheidsonderzoek

Belangenbehartigers:

Ouderenbonden
Cliëntenraad W.I.B.
Gehandicaptenberaad
PRO
Antilliaans Arubaans Beraad
Belangenhartiging Etnische Minderheden Den helder
JAR nieuwe stijl

Uitvoerende organisaties:

Stichting De Wering (voorheen WMD (Algemeen Maatschappelijk Werk))
Stichting De Wering (voorheen WMD (Sociaal raadsliden))
Stichting De Wering (voorheen WMD (Welzijn voor ouderen))
Zorgloket
GGD
Sportservice
MEE
GGZ

Prestatieveld 4 **Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers**

Belangenbehartigers

Patiëntenorganisaties
PRO
Gehandicapten Beraad
Cliëntenraad WVG

Uitvoerende organisaties

Vrijwilligerscentrale WMD
Vrijwillige thuiszorg Humanitas
Sportservice
Wonenplus
Stichting De Wering (voorheen WMD (Welzijn voor ouderen))
't kluspunt
St. Present
Stichting De Wering (voorheen WMD (Tafeltje Dekje))
Steunpunt mantelzorg
Mantelzorgmakelaar
GGZ, familievertrouwenspersoon

Leger des Heils
MEE

Prestatieveld 5

Het bevorderen van deelname aan maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronische psychische problemen en van mensen met een psychosociaal probleem

Belangenbehartigers

PRO
Ouderenbonden
Regionale Cliëntenorganisatie De Hoofdzaak
Gehandicaptenberaad
Cliëntenraad WVG
Jongerenadviesraad nieuwe stijl
Patiëntenorganisaties
Ouderorganisaties
Sociaal beraad

Uitvoerende organisaties

AMW
Stichting De Wering (voormalig WMD (Sociaal raadslieden))
Welzijn voor ouderen
PIO project
Tafeltje Dekje
Wonen plus
Bezoek weduwen en weduwnaars
Omring
's Heren Loo,
Esdégé Reigersdaal
MEE
De Waerden
Sportservice
Humanitas
GGZ
Leger des heils

Prestatieveld 6

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

Idem aan 5

Prestatieveld 7.

Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang

Belangenbehartigers

Sociaal Beraad
Cliëntenraden maatschappelijke organisaties
Provinciale belangenorganisaties RCO de Hoofdzaak en Zorgbelang

Uitvoerende organisaties

St. Dak en thuislozenopvang
St. Blijf van mijn lijf

Stichting Modheo
Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
OGGz
AMW
Brijder verslavingszorg
Leger des Heils
Woningcorporaties
Kerken

Prestatieveld 8

Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen

Uitvoerende organisaties:

OGGz team GGD
Brijder verslavingszorg
GGZ
Stichting Modheo

Belangenbehartigers

Provinciale belangenorganisaties De Hoofdzaak en Zorgbelang

Prestatieveld 9

Het bevorderen van verslavingsbeleid

Uitvoerende organisaties

Brijder verslavingszorg
GGZ

Belangenbehartigers

- Bewonersorganisaties
- Wijkcommissies woningstichting
- Bewonersvertegenwoordiging AWN/Woontij
- Klankbordgroep WMO/burgerparticipatie
- Participatie Raad Ouderen
- Ouderenbonden
- Cliëntenraad W.I.B.
- Gehandicaptenberaad
- Patiëntenorganisaties
- Cliëntenraad WVG
- De hoofdzaak
- Sociaal beraad
- Antilliaans Arubaans Beraad
- Belangenbehartiging etnische minderheden Den Helder
- Cliëntenraad Brijder
- Zorgbelang

Bijlage 5 Bij de tot stand koming van de nota betrokken personen en organisaties – nb. Moet nog verder aangevuld worden. Afhankelijk van reacties.

- Klankbordgroep WMO/burgerparticipatie

Bijlage 6 Gebruikte literatuur

Wijkgericht Werken Programma 2007-2010: "Op volle Kracht"

Inspraakverordening Gemeente Den Helder

Participatieverordening Gemeente Den Helder (28-02-2007).

Beleidsnota burgerparticipatie, gemeente Alkmaar

Concept leidraad voor interactief werken 'zo pakken we het aan', Gemeente Den Helder, 21 februari 2006.

Van advies naar interactie, consultatie en participatie, OWS, 5 juli 2005.

Burgerparticipatie in de WMO, handreiking voor gemeenten, mei 2005.

Adviesraden gemeente Den Helder, 13 december 2004.

Verordening inzake het burgerinitiatief, Gemeente Den Helder, oktober 2002